

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

6 (412)

NOVEMBER – DECEMBER 2024

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н = 2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2024

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2024

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 6**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2024

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 6. Number 412 (2024), 187–198
<https://doi.org/10.32014/2024.2518-1467.863>

ӨОЖ 378
ГРПТИ 14.35.07

©L.E. Sapartayeva*, Sh.M. Maigeldiyeva, 2024.

Kyzylorda University named after Korkyt Ata, Kyzylorda, Kazakhstan.

E-mail: lsapartayeva@mail.ru

PECULIARITIES OF TEACHING FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS THE WORKS OF SYRDARYA POETS

Sapartayeva Lazzat Egizbaevna – master of Pedagogical Sciences, Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda, Kazakhstan, mail: lsapartayeva@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0007-6272-0723>;

Maigeldieva Sharban Mussabekovna – doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda, Kazakhstan, E-mail: sharban56@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-7453-2662>.

Abstract. One of the important issues is the cardinal renewal of the scientific and methodological system for providing vocational education for primary school teachers in the higher education system. To do this, it is necessary to form a professional personality of a competitive specialist who is able to meet the needs of modern society using new technologies.

The article tells about the importance of teaching the works of the Zhyrau poets of the Syrdarya region in the professional training of future primary school teachers and summarizes with specific examples. The importance of familiarizing future primary school teachers with the rich aesthetic, intellectual, artistic, emotional, moral and civic education, which is mentioned in the works of the poets, is emphasized.

The author argues that by studying the works of poets and zhyrau, future teachers will be able to gain valuable insight into the cultural and historical context of the Syrdarya region, as well as increase respect for the language and literature of the region. The works of poets are also a rich source of material for familiarizing students with the values and traditions of their native land, which contributes to their spiritual and moral development. At the same time, he shares his opinion on the cognitive, educational significance of teaching the developed program of the special course. This suggests that future primary school teachers will have a great influence on the development of not only creative abilities, but also theoretical ideas.

A future primary school teacher should pay attention to the issues of literature assessment among his students. To achieve this goal, the author suggests using modern methods and techniques for studying works of art, such as active reading, text analysis and collaborative learning. These methods help students to delve deeper

into the material and understand the works of poets and poets more deeply. The author summarizes the article that the works of the poet zhyrau play an important role in the development of culture and spirituality of the Kazakh people.

Keywords: the method of researching the work of art; education; poet-storytellers; primary school teacher.

©Л.Е. Сапартаева*, Ш.М. Майгельдиева, 2024.

Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан.

E-mail: lsapartayeva@mail.ru

СЫР БОЙЫ АҚЫН-ЖЫРАУЛАРЫНЫҢ ШЫҒАРМАЛАРЫН БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМДЕРІНЕ ОҚЫТУДАҒЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕР

Сапартаева Лаззат Егизбаевна – педагогика ғылымдарының магистрі, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан, E-mail: lsapartayeva@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0007-6272-0723>;

Майгельдиева Шарбан Мусабековна – педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан, E-mail: sharban56@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-7453-2662>.

Аннотация. Жоғары білім беру жүйесінде бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби біліммен қамтамасыз етудің ғылыми-әдістемелік жүйесін түбегейлі жаңарту маңызды мәселелердің бірі болып отыр. Ол үшін жаңа технологияларды пайдалана отырып, қазіргі қоғамның сұранысына жауап бере алатын бәсекеге қабілетті маманның кәсіби тұлғасын қалыптастыру керек.

Мақалада болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби даярлауда Сыр бойындағы ақын-жыраулардың шығармаларын оқытудың маңызы туралы айтылып, нақты мысалдармен түйінделеді. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін ақындар шығармаларында айтылатын бай эстетикалық, интеллектуалдық, көркемдік, эмоционалдық, адамгершілік және азаматтық тәрбиемен таныстырудың маңыздылығы атап көрсетіледі.

Авторлар ақын-жыраулар шығармаларын зерттей отырып, болашақ мұғалімдер Сыр өңірінің мәдени және тарихи контексті туралы құнды түсінік ала алады, сондай-ақ аймақтың тілі мен әдебиетіне деген құрметі артады деп тұжырымдайды. Ақындар шығармалары сонымен қатар білім алушыларды туған өлкесінің құндылықтарымен, дәстүрлерімен таныстыру үшін бай материал көзі болып табылады, бұл олардың рухани және адамгершілік дамуына септігін тигізеді. Осы ретте құрастырылған арнайы курс бағдарламасын оқытудың танымдық, тәрбиелік мәні туралы пікірлерімен бөліседі. Бұл болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің шығармашылық қабілетінің ғана емес, теориялық ой-пікірлерінің дамуына да зор ықпалы болатынына тоқталады.

Болашақ бастауыш сынып мұғалімі оқушыларының бойындағы әдебиетті бағалау және жоғары оқу талғамын тәрбиелеу мәселелеріне назар аударуы керек.

Осы мақсатқа жету үшін автор белсенді оқу, мәтінді талдау және бірлесіп оқыту сияқты көркем шығармаларды зерттеудің заманауи әдістері мен тәсілдерін қолдануды ұсынады. Бұл әдістер білім алушыларға материалға тереңірек үнілуге және ақын-жыраулар шығармаларын тереңірек түсінуге көмектеседі. Авторлар мақаласын Сыр бойы ақын-жырауларының шығармалары қазақ халқының мәдениеті мен руханиятын дамытуда маңызды рөл атқарады деп қорытады.

Түйін сөздер: көркем шығарманы зерттеу әдісі, тәрбие, ақын-жыраулар, бастауыш сынып мұғалімі.

©Л.Е. Сапартаева*, Ш.М. Майгельдиева, 2024.

Кызылординский университет имени Коркыт Ата, Кызылорда, Казахстан.

E-mail: lsapartayeva@mail.ru

ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ТВОРЧЕСТВУ ПРИСЫРДАРЬИНСКИХ ПОЭТОВ

Сапартаева Лаззат Егизбаевна – магистр педагогических наук, Кызылординский университет имени Коркыт Ата, Кызылорда, Казахстан, E-mail: lsapartayeva@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0007-6272-0723>;

Майгельдиева Шарбан Мусабековна – доктор педагогических наук, профессор, Кызылординский университет имени Коркыт Ата, Кызылорда, Казахстан, E-mail: sharban56@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-7453-2662>.

Аннотация. Одним из важных вопросов является кардинальное обновление научно-методической системы обеспечения профессионального образования учителей начальных классов в системе высшего образования. Для этого необходимо сформировать профессиональную личность конкурентоспособного специалиста, способного отвечать запросам современного общества с использованием новых технологий.

В статье рассказывается о важности преподавания произведений поэтов-жырауов Сырдарьинского региона в профессиональной подготовке будущих учителей начальных классов и резюмируется на конкретных примерах. Подчеркивается важность ознакомления будущих учителей начальных классов с богатым эстетическим, интеллектуальным, художественным, эмоциональным, нравственным и гражданским воспитанием, о котором говорится в произведениях поэтов.

Автор утверждает, что, изучая произведения поэтов и жырау, будущие учителя смогут получить ценное представление о культурном и историческом контексте Сырдарьинского региона, а также повысят уважение к языку и литературе региона. Произведения поэтов также являются богатым источником материала для ознакомления обучающихся с ценностями, традициями родного края, что способствует их духовному и нравственному развитию. При этом делится мнением о познавательном, воспитательном значении обучения

разработанной программы спецкурса. Это говорит о том, что будущие учителя начальных классов будут иметь большое влияние на развитие не только творческих способностей, но и теоретических идей.

Будущий учитель начальных классов должен обратить внимание на вопросы оценки литературы у своих учеников. Для достижения этой цели автор предлагает использовать современные методы и приемы изучения художественных произведений, такие как активное чтение, анализ текста и совместное обучение. Эти методы помогают обучающимся глубже погрузиться в материал и глубже понять произведения поэтов и поэтов. Автор резюмирует статью, что произведения поэтов Сырдарьинского региона играют важную роль в развитии культуры и духовности казахского народа.

Ключевые слова: метод исследования художественного произведения, воспитание, поэт-сказители, учитель начальных классов.

Кіріспе. Жоғары білім беру жүйесіндегі жаңа талаптар еліміздің әлеуметтік, экономикалық және саяси өміріне белсенді қатыса алатын, бәсекеге қабілетті жеке тұлға даярлауды мақсат етеді. Бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби біліммен қамтамасыз етудің ғылыми-әдістемелік жүйесін түбегейлі жаңарту, жаңа технологияларды пайдалана отырып, қазіргі қоғамның сұранысына жауап бере алатын маман қалыптастыру маңызды мәселелердің бірі болып отыр. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «Әділетті Қазақстан: құқық тәртібі, экономикалық өрлеу, қоғамдық оптимизм» атты Қазақстан халқына Жолдауындағы «Бір сөзбен айтқанда, біздің қоғамда еңбекқорлық, кәсібилік сияқты қасиеттер өте жоғары бағалануы тиіс. Өз кәсібін жетік меңгерген мамандар ұлт сапасын арттырады» деген сөзін басшылыққа алар болсақ, болашақ мұғалімдердің теориялық-әдіснамалық, әдістемелік, кәсіби даярлығының сапасын арттыруда өлкелік әдеби мұраның тәлімдік бай саласы – Сыр бойы ақын-жырауларының шығармашылығын оқытудың маңызы зор. Өйткені бәсекеге қабілетті шығармашыл тұлғаны қалыптастыру үшін өңірлік әдебиеттің жауһарларын болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің оқу үдерісінде тиімді пайдалану ұлттық мәдениет пен өнер мұрасын жинауға және сақтауға, сондай-ақ оны әлемге насихаттауға мүмкіндік береді. XIX ғасырдың аяғы мен XX ғасырдың басында өмір сүрген, ұлттық сөз өнеріне баға жетпес үлес қосқан, қазақ фольклоры мен ауызша поэтикалық поэзияны Шығыс классикалық әдебиетінің дәстүрлерімен байланыстыратын бұл өнерпаздардың әдеби мұрасы ұлттық рухани мәдениеттің көркемдік мұрасы болып табылады. Олай болса, Сыр бойы ақын-жырауларының шығармаларындағы үлгі-өнеге, тәлім-тәрбиеге қатысты мәселелерді болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің кәсіби тұлғасын даярлауда да тәрбие көзіне айналдыратын мезгіл жетті.

Материалдар мен әдістер

Шығыс әлемінің рухани ұстазы әл-Фараби «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы» деп

адам тәрбиесінің орасан маңызды іс екендігін айтқан еді (Әбдікәрімұлы, 2008). Тәуелсіздігіміз тұғырына қонған ширек ғасырда рухани құндылықтарымызды насихаттап, келешекте ел тізгінін ұстар жастарды ұлт мұрасы арқылы тәрбиелеу мәселесі жолға қойылуда.

Тәрбиенің бастау бұлағы халқымыздың ғасырлар бойы жинақталған әдеби-мәдени мұрасында жатыр. Жоғарыда аталған ұлы дала тұлғаларының адамгершілік, гуманистік, ағартушылық идеяларын Сыр бойының ақын-жыраулары да жалғастырып, үлгі-өнегеге, тәлім-тәрбиеге қатысты жауһар жырларын төкті. Балқы Базар, Тұрмағанбет, Шораяқтың Омары, Қарасақал Ерімбет, Бұдабай Қабылұлы, Кете Жүсіп, Қаңлы Жүсіп, Нұртуған секілді жыр жампоздарының шығармалары бүкіл тәрбие жүйесінің негізгі сипаттарына сай келеді. Артына өсиеттік мәні бар ақыл-нақылдар жазып қалдырған осынау өнер иелерінің шығармаларын болашақ бастауыш сынып мұғалімдеріне меңгерту ұлт болашағының қамын жеу деген болар едік. Өйткені, білім негізі, ұлт негізі бастауышта қаланатыны белгілі. Осы орайда белгілі ғалым Б. Кәрібозұлының «Халқымыздың орасан зор адамгершілігімен, үлкенге деген құрметімен, кішіге ізетімен, қонақжайлылығымен, ақыл-парасатымен, көсемдігімен, шешендігімен, әділдігімен, өз мүддесін ұлт мүддесімен ұштастыруымен, ұлтжандылығымен, көрегендігімен ерекшеленетін салт-дәстүрі мен әдет-ғұрыптарын, мол мәдени, рухани мұраларын сақтап, оны заман өткен сайын еселеп жаңғырта түсетін қырларын жастарға ұғындыра білім беруді негіздеу қажеттігі айқын. Жаһандану кезеңінде халқымыздың осындай асыл қасиеттерін білім беру үрдісіне енгізу арқылы білім алушының өзіндік ұлттық қасиетін сақтап қаларымыз анық» деген пікірін айта кеткеніміз орынды (Кәрібозұлы, т.б., 2019).

Болашақ ұрпақты тәрбиелеу мәселесі біздің қоғамда маңызды және өзекті болып табылады. Негізгі аспектілердің бірі – мәдениеттің, соның ішінде әдебиеттің эстетикалық талғамы мен түсінігін қалыптастыру. Ақындар мен жазушылардың шығармаларын зерттеу білім алушыларға олардың жан-жақты дамуына айтарлықтай көмектеседі.

Білім алушылардың пәндерді, соның ішінде аймақтық әдебиетке арналған пәндерді таңдау мүмкіндігі болуы маңызды. Мұндай пәндер тарих бойы ақындар мен жазушылардың шығармашылығы туралы ақпаратты, оның ішінде адамгершілік, адалдық, әділдік, шындық, достық және т.б. мәселелері бойынша идеялары мен ойларын қамтуы тиіс. Алайда әдебиетті зерттеу тек оның мазмұнымен шектелмеуі керек. Білім алушылардың оны кең мәдени контексте түсінуі маңызды. Бұл дегеніміз – оқытушылар тиімді әдістер мен тәсілдерді қолдануы керек, Осылайша білім алушылар көркем шығармаларды жақсы қабылдап, білімдерін тереңдете алады. Мысалы, оқытушылар білім алушыларға әдеби шығармаларды талқылауға және талдауға мүмкіндік беру үшін пікірталастар мен диспуттар сияқты интерактивті оқыту әдістерін қолдана алады. Сонымен қатар білім алушылар әдебиетке қызығушылық танытатын басқа адамдармен сөйлесе алатын әдеби кештер мен клубтар өткізуге болады.

Әдебиетті зерттеу білім алушыларға эстетикалық талғам мен мәдени білім беруді дамытуға ғана емес, сонымен қатар адамгершілік мұраттарды дамытуға да көмектесетінін атап өткен жөн. Көптеген әдебиеттер мораль, этика және адами құндылықтар мәселелеріне жүгінеді. Мұндай шығармаларды зерттеу білім алушыларға осы мәселелерді жақсы түсінуге және өздерінің моральдық компасын дамытуға көмектеседі.

Соңында әдебиетті зерттеу білім алушылар әдебиет туралы білім алып қана қоймай, сол білімді іс жүзінде қолдана алатындай етіп ұйымдастырылуы керек екенін ескеру қажет. Бұл білім алушыларға эссе жазуға, шығармаларды талдауға және өз ойлары мен идеяларын жазбаша түрде білдіруге мүмкіндік беру керек дегенді білдіреді. Сонымен қатар әдебиетті зерттеу тарих, философия, өнер және т.б. сияқты басқа пәндерді қамтитын кеңірек оқу бағдарламасының бөлігі болуы маңызды.

Сонымен қатар білім алушылардың әдебиетке деген қызығушылығын арттыру және оқу процесін жеңілдету үшін оқытушылар аудио және бейнежазбалар, интерактивті оқу платформалары және онлайн ресурстар сияқты әртүрлі заманауи технологияларды пайдалана алады. Мұндай құралдар білім алушыларға мәтіндерді жақсырақ түсінуге, олардың мазмұны мен контекстіне тереңірек үңілуге және оқу процесін қызықты етуге көмектеседі. Сондай-ақ әдебиетті зерттеу тек мәтіндерді үстірт талдау деңгейінде ғана емес, сонымен қатар терең түсіну мен түсіндіру деңгейінде де жүргізілуі керек екенін есте ұстаған жөн. Оқытушылар білімді жеткізіп қана қоймай, білім алушыларға сыни және аналитикалық дағдыларын, әдеби шығармаларды, сондай-ақ өз ойлары мен идеяларын талдау және түсіндіру қабілетін дамытуға көмектесуі керек. Соңында әдебиетті оқу оқу бағдарламасының міндетті элементі ғана емес, сонымен қатар білім алушылар үшін шынайы хобби мен рахат болуы керек екенін атап өту маңызды. Әдебиет интеллект пен мәдениетті дамытудың құралы ғана емес, сонымен қатар ой-өрісті кеңейту, өмірді байыту және жеке өсу тәсілі бола алады.

Жалпы әдебиетті зерттеу білім берудің маңызды аспектісі болып табылады және білім алушыларға олардың жан-жақты дамуына көмектеседі. Алайда, оның тиімді болуы үшін оқытудың әртүрлі әдістерін қолдану, пікірталастар мен клубтарды ұйымдастыру және оны кеңірек оқу бағдарламасына біріктіру қажет.

Қазіргі әдебиетті оқытудың әдістемесі үш негізгі әдістерді белгілейді, атап айтсақ:

1. Шығармашылық қабылдау әдісі (шығармашылық оқу әдісі). Оның мақсаты: күшті және ұзаққа созылған көркемдік әсерге ықпал ету, содан кейін ол үнемі тереңдей түседі (түсініктеме, қысқаша әңгіме арқылы үзілуі мүмкін).

2. Талдау-түсіндіру (талдау-интерпретациялау, іздеу, зерттеу) әдісі. Оның мақсаты: негізінен әдеби шығармаға тереңірек ену.

3. Синтездеу әдісі (қос аспектіні жүзеге асырады: әдебиетті оқытуда және өнер мен ғылымда). Оның мақсаты: жұмыстың соңғы кезеңіндегі білім

алушылардың жан-жақты ақыл-ой белсенділігі, олардың шығармашылық белсенділігінің жоғары дәрежесін талап ету (Байтанасова, т.б., 2008).

Осы аталған әдістерді әдеби шығарманы зерттеудің барлық кезеңдерінде қолдануға болады. Алайда шығармашылық қабылдау (шығармашылық оқу) әдісі көбінесе шығарманы зерттеудің бірінші және екінші кезеңдерінде қолданылады, талдау – түсіндіру – негізінен екінші, синтездеу – негізінен үшінші фазада. Оқытушы қолданған әрбір әдіс студенттің тиісті іс-әрекет түрімен байланысты болуы керек. Сол себептен білім алушылардың рухани дүниесін байыта отырып эстетикалық, интеллектуалдық, көркемдік, сезімдік, адамгершілік, азаматтық тәрбие беру; оқырмандық тұрақты ынта-ықыласты, биік талғамды қалыптастыру; әдеби мұраны және онда бейнеленген құбылысты эстетикалық қабылдауына қажетті білім және біліктілікпен қаруландыру; логикалық ойын қалыптастыру сынды мәселелер Сыр бойында жасаған шайырлардың шығармаларын білім алушыларға оқыту барысы кешенді түрде жүзеге асырылуы тиіс.

Нәтижелер. Мақаламызда айтылған ойлардың өзегін ұрпақ тәрбиесіне баса назар аударып, ой-өрісінің дамуын, эстетикалық талғам биігінен көрінуін шығармаларына арқау еткен Сыр бойының ақын-жырауларының шығармаларынан алынған мысалдармен қорытамыз. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби даярлауда өнер өкілдерінің шығармашылық мұрасын дәйекті мысалдармен түйіндеу нәтижелі болмақ.

Атадан балаға мұра болып келе жатқан жыраулық дәстүр арқылы жақсылық, ізгілік туын жоғары көтеріп, жастарды білімге ұмтылуға, адамгершілікке, гуманизмге, еңбек етуге үндейтін толғау-термелерін қалдырды.

Сыр еліндегі жыр күмбезін салысуға ақындық дарынын сарқа пайдаланған Шораяқтың Омары өзінің толғау-термелерінде ғибратты өсиеттер айтады. «Баласы Шайхыға өсиеттері» деген шығармасында мынадай жолдар бар:

Шырағым, «шын» менен «йа», саумысың «хи»?

Басыңнан бақ-дәреже, таймасын күй.

Парықсыз, ақпақұлақ ақымақ болмай,

Табылса нұсқалы сөз көңіліңе түй (Шораяқтың Омары, 2009).

Ақын жамандықтан жирендіріп, жақсылыққа ұмтылдырады. Дүниенің паркын түсіндіреді. Жастардың жан дүниесіне, ақыл-сезіміне қозғау салады. Адам жанының рухани жетілуі жиған-терген біліміне байланысты екендігін сөз етеді.

Білімге ұмтылу өз қолында екендігін айта келіп, талайлардың даурығып, ілімсіз босқа жүргенін ескертеді. Білімдінің күні келе жатқанын, өнерлінің өресі әр кезде жоғары болатынын айтады.

Жасыңнан базар жайға барып тұрсың,

Өнердің порасын қой, жібегін жи...

«Елде де талай адам жүр ғой» деме,

Ілімсіз іске аспайды дәркілдек би (Шораяқтың Омары, 2009).

Жеті жыл Сейфілмәлік те дария кешкен,
Жігітті һақ жеткеред әр мүддаға.
Ықпалы ілімдінің зият болмақ,

Үлестен кезіндегі ал сыбаға! (Шораяқтың Омары, 2009) – деп өмірден дер кезінде сыбағасын алып қалу керек екендігін еске салады. Абайша айтқанда, «қолыңды мезгілінен кеш сермеме», тәуекел етсең, мұратқа жету Алланың қолында дегенді меңзейді.

Ақын алтын мен жезді ажырата алмайтын надандықтан сақтандырып, алаш зиялыларын үлгі етеді. Сабырлы болуға шақырады.

Іліммен байтақ елге басшы болған
Алаштың ал жадына ұлы-қызын...
Наданға оқымаған бәрі де жең,
Сарының қайдан білсін алтын, жезін.
Әр істің ақырын күт сабырлықпен,
Саналы саңлақтардың ет мінезін (Шораяқтың Омары, 2009),– дейді.

Сыр сүлейлерінің көрнекті өкілдерінің бірі Ә. Егізбаев «Дат» дастанында адамгершілікке баулу, зұлымдықты әшкерелеу мәселелері көтерілген. Ақын кісіге қиянат жасамау, дүниеқорлық пен жауыздықты масқара ету позициясын ұсынады. Дастан соңында ақын:

Тарихтан болашаққа үлгі қалсын,
Іс жайын естігендер үлгі алсын.
Досқа қас кім ойласа, басына тас,

Тарихта өшпес таңба, белгі салсын (Дастандар, 1990),– деп ой түйеді. Ақын шығармаларында шығыс әдебиетіндегі таза, кіршіксіз, әдепті, өнегелі, адал болуды үлгі ете жырлау, оны бұзғандардың жазасын беріп, әшкерелеу сияқты көріністер жиі кездеседі.

Ақынның адамгершіліктің биік нысанасы – шын достық, ауызбірлік, ынтымақ тақырыбында жырлаған «Мақсұт» дастаны да насихатпен басталады:

Өтіпті бізден бұрын талай халық,
Әркім өтер, артында қалар тарих.
Тұрмайды өмір өшпей, дәуір көшпей,
Кейінге жақсы істерің жатар барып (Дастандар, 1990).

Ақын дүниенің өткіншілігін, дәулеттің тұрақсыздығын ескертеді. Халыққа әділ болсаң, оның өтеуі болады, адамның артықшылығы дәулетіне байланысты емес, адалдығына байланысты деген идеяны насихаттаған ақын шығармасы «әкім бол, халқыңа жақын бол» деген ойды өзек етеді.

Сыр бойы ақын-жырауларының көпшілігінің шығармаларындағы нақыл-өсиеттің түпкі ниеті халыққа адал қызмет ету деген түйінге тіреледі. Белгілі шайыр Тұрмағанбеттің ойынша, адам білімді, ақылды, өнерпаз, ыждағатты, ел-жұртына берілген жағдайда ғана адам деген атқа лайық. Адам өнер-білімге

өзінің жас шағынан бастап икемделеді, тәрбие мен білім, өнер адам бойына бірден емес, бірте-бірте сіңеді. Ақын ұсынар ойлардың төркіні де осындай.

Болсаңдар, балаларым, хатқа ұста,
Төрден жай аласыңдар, тұрмай тыста.
Төр түгіл, төменнен де тимейді орын,
Жүрсеңдер жалқаулықпен жазы-қыста.
Өнерді осы кезден үйреніңдер,
Көңілді жарыстырмай ұшқан құсқа.
Жалқаулық қалайда да бола берер,
Жас жетіп, ұлғайғанда алған нұсқа (Ізтілеуов, 1972).

Уақытты босқа өткізбей, білім ал дегенді айтады ақын. Білімдінің орны қашанда төрде екендігін нұсқайды. Өз білімін халқының қажетіне жұмсаудың зор бақыт екендігін сөз етеді.

Сыр бойында жасаған тағы бір даңғайыр жырау Ерімбет Көлдейбекұлының әдеби мұрасында да келер ұрпаққа рухани азық боларлық дүниелер жеткілікті. Ақын шығармаларының да жастарымыздың эстетикалық тәрбиесін дамытып, жан дүниесін рухани сезіммен байытатын мүмкіндігі зор. «Ер жігіт жібермейді елдің ары» деген өлеңінде ер-азаматтың еліне тигізер пайдасын айта келе, жақсы мен жаманның қасиетін салыстырады. «Қор болмас құлақ салған насихатқа» деген шығармасында жігіттерді селтендеп бос жүрмей, мұсылманның бес парызын орындауға шақырады. Ата-ананың айтқанын екі етпеген перзенттің мұраты асыл болмағын сөз етеді.

«Қу» десең, қутың қығып мәз болады,
Біреуін кез келгенде біреу алдап.
Ерін түзеп алмастан атын түзеп,
Жүрген көп өзін-өзі мыңға балап.
Белгісі надандықтың осы емес пе? –
Ар-намыс ойламаған, жақсы қалап?!
Ер болсаң, елің үшін қызмет қыл,
Қасқырдай қара жүрек болма бірақ (Қарасақал Ерімбет, 2009).

Ақын «жаманға» осылайша сипаттама бере келе, жаманның бойындағы қасиеттерден жирендіруге ұмтылған. Өмір жолында оның қосшы да, басшы да болып жарытпайтынын айтып, бойынды аулақ сал дегенді білдіреді.

Талқылау

Кейінгі ұрпаққа өсиет-өнегелік мәнді ақыл-нақылдар жазған Балқы Базар, Тұрмағанбет, Шораяқтың Омары, Қарасақал Ерімбет, Бұдабай Қабылұлы, Кете Жүсіп, Қаңлы Жүсіп, Нұртуған секілді ақын-жыраулардың әдеби мұрасын жинақтап, талдап, болашақ бастауыш бастауыш сынып мұғалімдерінің кәсіби тұлғасын қалыптастыруда пайдалану мен оны ЖОО оқыту жағдайы арасындағы карама-қайшылық – әлі өз шешімін таппаған мәселе. Болашақ мұғалімдердің

әдістемелік, теориялық, кәсіби даярлығының сапасын арттыруда арнайы курстардың маңызы зор. Сондықтан болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін даярлауда «Сыр бойы ақын-жырауларының шығармаларын ЖОО оқыту әдістемесі» атты арнайы курс бағдарламасы жасалды. Бағдарламада ХІХ-ХХ ғасырларда Сыр бойында өмір сүрген сүлейлер шығармашылығы, оның тәлімдік, тәрбиелік ролі қамтылады. Бұл олардың арнайы шығармашылық қабілетінің ғана емес, жалпы алғанда теориялық ой-пікірлерінің дамуына да зор ықпал етеді. Бұл ретте белгілі ғалым Ш.М. Майгелдиеваның «Сыр өңірі – түркі өркениетінің алтын бесігі екендігі анық танылған аймақтағы ақын-жыраулардың мұралары ұрпақтар жалғастығы кезеңіндегі аса мәртебелі жаңа бағыттар болашағын көрсетеді. Ақын-жыраулардың жаңа толқын өкілдері әлем өркениеті кеңістігінде ата-бабалар қалыптастырған көркем ойлау дәстүрін жаңаша дамытатынына кәміл сенуге болады» деген пікірін айта кеткеніміз орынды (Тұлебаева, т.б., 2024).

Сыр бойы ақындарының ұлт мәдениеті, ұрпақ тәрбиесіне қосатын үлесі қандай? Сыр сүлейлері мұрасының мазмұны өте терең. Олар сөзді тұспалдап жеткізіп, оқушының дүниетанымын арттырады. Нағыз ұлттық сипаттағы тағылым мен нақыл-әсиет сүлейлер шығармашылығында. Оны кез келген мектептің баласына оқытып, жаттатса, оның бала тәрбиесіне нақты ұсынылатын тезис, әдеби құрал бола алатынына сөз жоқ. Өкінішке қарай, бүгінгі таңда жалпы білім беретін мектеп оқулықтарында Сыр сүлейлерінің шығармашылығы жұтаң. Біз жоғарыда аталған бағдарламамыз арқылы осы олқылықтың орны толса дейміз.

Қорытынды

Балқы Базар, Тұрмағанбет, Шораяқтың Омары, Кете Жүсіп, Қарасақал Ерімбет, Нұртуған, Бұдабай сияқты ақын-жыраулардың шығармалары қазақ халқының мәдени мұрасының маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Олар тек көркем шығармалар ғана емес, сонымен қатар жоғары эстетикалық және рухани құндылыққа ие.

Ақын-жыраулардың шығармалары жастардың эстетикалық тәрбиесін қалыптастыруда және дамытуда үлкен рөл атқарады. Олар адамның ой-өрісін кеңейтуге және рухани әлемін байытуға көмектеседі. Олар сұлулығымен, даналығымен және терең мағынасымен оқырмандар мен тыңдаушыларда көптеген эмоциялар мен сезімдерді тудырады, сұлулық сезімін және өнерден ләззат алу мен бағалау қабілетін дамытады. Сонымен қатар ақын-жыраулардың шығармалары қазақ халқы туралы тарихи және мәдени ақпараттың маңызды көзі болып табылады. Олар бізге ата-бабаларымыздың дәстүрлерін, әдет-ғұрыптары мен өмір салтын береді, мәдени мұраны сақтауға және оны болашақ ұрпаққа беруге көмектеседі.

Ежелгі түркі өркениеті мен қазақ халқының дүниетанымы, ақын-жыраулардың бүкіл тарих бойындағы мұрасы өткен мен бүгінді, болашақ ұрпақты біріктірудегі рухани байланыстырушы буын болып табылады. Олар

біздің тарихымызды және мәдениетімізді жақсы түсінуге көмектеседі, өткен мен қазіргі уақыт арасындағы байланысты қалыптастырады.

Бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі рухани-эстетикалық тәрбиенің жаңартылған жүйесін құру. Бұл жүйе жастарды халқымыздың рухани байлығымен, мәдениетімен және дәстүрлерімен терең таныстырып, оларды оқу-тәрбие процесінің тірегіне айналдыруы тиіс. Бұл үдерісте жастарға өз халқының мәдениеті мен тарихын жақсы түсінуге, сондай-ақ сұлулық сезімін дамытуға көмектесетін жырау ақындарының шығармалары маңызды рөл атқарады. Қазіргі білім берудің басты міндеттерінің бірі жас ұрпақтың бойында азаматтық пен патриотизмді қалыптастыру десек, халық даналығын бейнелейтін ақын-жыраулардың шығармалары бұл іске көмектесе алады. Олар өз елінің мәдени мұрасын құрметтеу және сақтау қаншалықты маңызды екенін және өз тарихыңызды қорғаудың қаншалықты маңызды екенін көрсетеді. Сонымен қатар ақын-жыраулардың шығармалары жастарға өздерінің әдеби қабілеттерін дамытуға көмектеседі. Балқы Базар, Тұрмағанбет немесе Кете Жүсіп сияқты авторлардың шығармаларын оқу және талдау әдемі әрі терең әдеби композиция жасау үшін түрлі тілдік құралдарды қалай қолдануға болатынын көруге мүмкіндік береді. Сондай-ақ ақын-жыраулардың шығармалары жастарға өздерінің эмоционалдық және эстетикалық қабілеттерін дамытуға көмектеседі. Өлеңдерді оқу және тыңдау әртүрлі эмоциялар мен сезімдерді сезінуге, сұлулық сезімін дамытуға және өнерден ләззат алуға мүмкіндік береді. Бұл адамдарға эмоцияларын жақсы түсінуге және білдіруге көмектеседі, бұл өмірдегі маңызды дағды.

Қорытындылай келе, Сыр бойы ақын-жырауларының шығармалары қазақ халқының мәдениеті мен руханиятын дамытуда маңызды рөл атқарады деп айтуға болады. Олар мәдени мұраны сақтауға, жастардың эстетикалық тәрбиесін қалыптастыруға және олардың әдеби, эмоционалды және эстетикалық қабілеттерін дамытуға көмектеседі. Ақын-жыраулардың шығармалары маңызды орын алатын рухани-эстетикалық тәрбиенің жаңартылған жүйесін құру жас ұрпақтың азаматтығы мен патриотизмін қалыптастыруға көмектеседі.

Әдебиеттер

Әбдікәрімұлы, Б., Сарбасова, Қ.А. (2008). Әл-Фараби педагогикасы: оқу құралы. ҚарМУ. – 536 б.

Байтанасова, Қ., Айтуғанова, С. (2008). Қазақ әдебиетін оқыту әдістемесі.

Гончаренко, С.В. (1997). Педагогический словарь. Лыбидь. – 376 с.

Дастандар (1990). (Том 2). Әзібаева, Б. (құрастырған). – Алматы: «Жазушы». – 200 б.

Зязюн, И.А., Крамущенко, Л.В., Кривонос, И.Ф. и др. (2004). Педагогическое мастерство. (2-е вид., дополнить. и перераб.). Высшая шк. – 422 с.

Зязюн, И.А. (2008). Философия педагогического действия: монография. Вид.-во от ЧНУ имени Б. Хмельницкого. – 608 С.

Кәрібозұлы, Б., Игенбаева, Р. (2019). Сыр сұлейлері шығармаларының ұлттық, тәлім-тәрбиелік тағылымы. – Алматы: «Арыс». – 168 б.

Қарасақал Ерiмбет. (2009). Ұлағат сөзiм ұрпаққа. Сырдария кiтапханасы. – Қызылорда. – 400 б.

Тулeбаева, А.Т., Айтiмов, М.К., Майгелдиева, Ш.М., Йылдыз, Н. (2024). Сыр өңiрi ақындары

поэзиясындағы философиялық-дидактикалық сарындар мен педагогикалық көзқарастар (Жүсіп Ешниязұлы шығармалары негізінде). «Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ» Хабаршысы. ISSN 2518-1467 (Online).

Сапартаева, Л. (2019). Future elementary school teachers' learning issues of literary works of Syr region poets and zhyraus. В Международная научная конференция «Техника, технология, образование» (ICTTE 2019), (с. 174-178). Тракийский университет в Ямболе, Болгария.

Сысоева, С.О. (2006). Основы педагогического творчества. Миллениум. – 346 с.

Фокин, Ю.Г. (2002). Преподавание и воспитание в высшей школе: методология, цели и содержание, творчество. Изд. центр «Академия». – 224 с.

Цокур, Г.М. (2004). Формирование потенциала профессионального саморазвития в будущих преподавателей Высшей школы в процессе магистерской подготовки (Автореферат дис. канд. пед. наук: 13.00.04). Южноукраинский государственный пед. университет имени К.Д. Ушинского. – 219 с.

Шораяқтың Омары. (2009). Шығармалары. Сырдария кітапханасы. – Қызылорда. – 332 б.

Ізтілеуов Т. (1972). Назым. – Алматы: «Жазушы». – 264 б.

References

Abdikarimuly, B., Sarbasova, K.A. (2008). Al-Farabi pedagogy: teaching tool [Āl-Farabi pedagogikasy: oqu qūraly]. Karaganda State University. - 536 p. (in Kazakh)

Baitanasova, K., Aituganova, S. (2008). Methodology of teaching Kazakh literature [Qazaq ädebietin oqytu ädistemesi]. (in Kazakh)

Goncharenko, S.V. (1997). Pedagogical Dictionary [Pedagogicheskij slovar']. Lybid. - 376 p. (in Russ.)

Dastanlar (1990). (Vol. 2). Azibayeva, B. (ed.). Publisher [Jazuşy]. - 200 p. (in Kazakh)

Ziaziun, I.A., Kramushchenko, L.V., Krivonos, I.F. et al. (2004). Pedagogical Mastery [Pedagogicheskoe masterstvo]. (2nd ed., supplemented and revised). Vysshaya shkola. - 422 p. (in Russ.)

Ziaziun, I.A. (2008). Philosophy of Pedagogical Action: Monograph [Filosofiya pedagogicheskogo dejstviya: monografiya]. Vid.-vo of ChNU imeni B. Khmel'nitskogo. - 608 p. (in Russ.)

Karibozuly, B., Igenbayeva, R. (2019). National and educational interpretation of the legends of Syr dunes [Syr süleileri şyğarmalarynyñ ultiyq, tälim-tärbielik tağylymy]. «Arys». - 168 p. (in Kazakh)

Karasakal Erimbet. (2009). My saying flies to the horizon. Syrdariya Library [Ūlağat sözim ūrpaqqa]. - 400 p. (in Kazakh).

Tulebayeva, A.T., Aitimov, M.K., Maigeldiyeva, Sh.M., Yulduz, N. (2024). Philosophical and didactic motives and pedagogical views in the works of the poets of the land of Syr (based on the works of Zhusip Yeshniyazuly). Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. ISSN 2518-1467 (Online)

Sapartayeva, L. (2019). Future elementary school teachers' learning issues of literary works of Syr region poets and zhyraus. In International Scientific Conference «Engineering, Technology, Education» (ICTTE 2019), (pp. 174-178). Trakia University in Yambol, Bulgaria.

Sysoeva, S.O. (2006). Fundamentals of Pedagogical Creativity [Osnovy pedagogicheskogo tvorchestva]. Millennium. - 346 p. (in Russ.)

Fokin, Yu.G. (2002). Teaching and Education in Higher Education: Methodology, Goals and Content, Creativity [Prepodavanie i vospitanie v vysshej shkole: metodologiya, celi i sodержanie, tvorchestvo]. Publishing center «Academy». - 224 p. (in Russ.)

Tsoкур, G.M. (2004). Formation of the Potential of Professional Self-Development in Future Higher Education Teachers during Master's Training [Formirovanie potentsiala professional'nogo samorazvitiya v budushchih prepodavatelej Vysshej shkoly v processe masterskoj podgotovki] (Author's abstract of the candidate's thesis: 13.00.04). Yuzhno-Ukrainsky state pedagogical university named after K.D. Ushinsky. - 219 p. (in Russ.)

Omar of Shorayakty. (2009). Works [Şyğarmalary]. Syrdariya Library. - 332 p. (in Kazakh)

Iztilayev, T. (1972). Nazym [Nazym]. Publisher. - 264 p. (in Kazakh)

CONTENTS
PEDAGOGY

A.B. Abdigapbarova, A.Zh. Seitmuratov, S.K. Menlikozhaeva CRITERIA FOR EVALUATING STUDENTS' ACHIEVEMENTS IN MATHEMATICS IN INCLUSIVE EDUCATION.....	5
A.K. Abdikayeva DEVELOPMENT OF THE DIDACTIC STRUCTURE OF THE METHODOLOGY OF APPLICATION OF COMPUTER TECHNOLOGIES IN VOCATIONAL EDUCATION.....	16
E. Abdrashova, Zh. Kemelbekova, A. Veryaev USING THE POTENTIAL OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF METHODOLOGICAL COMPETENCE OF COMPUTER SCIENCE TEACHERS.....	26
A.E. Abylkassymova, M.S. Karatayeva, K.M. Berkimbayev METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF TRAINING FUTURE COMPUTER SCIENCE TEACHERS FOR STEAM EDUCATION.....	44
G.M. Autova THE DEVELOPMENT OF COGNITIVE ACTIVITY OF STUDENTS IN PHYSICS LESSONS IN SECONDARY SCHOOLS.....	63
R.M. Bakesova, A.K. Khasangalieva, A.S. Mendigalieva PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF THE PROJECT "INFORMATION AND CONSULTING SERVICE FOR PEOPLE WITH DISABILITIES IN KAZAKHSTAN".....	78
D.E. Egezhanova, E.S. Maishekina ON THE ISSUE OF MODERN METHODS OF TEACHING LEGAL DISCIPLINES AT THE UNIVERSITY WITH THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES.....	88
Z.A. Yergalauova, A.O. Abuova THE ORGANIZATION OF PROFESSIONALLY ORIENTED TEACHING OF MATHEMATICS TO STUDENTS AT TECHNICAL UNIVERSITIES.....	102
Z.N. Zhumatayeva, Zh.M. Mametkarim, A.M. Dosanova THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS.....	119

Zh. Kopeyev, D. Kabenov, K. Kusmanov USING CLOUD TECHNOLOGIES TO OPTIMIZE THE EDUCATIONAL PROCESS AT SCHOOL.....	131
A.B. Medeshova, G.K. Amanturlina, G.A. Dosheva DIGITAL EDUCATION PLATFORM FOR PART-TIME LEARNING.....	144
A.E. Mendygaliyeva, M.M. Mukasheva, G.I. Utepkaliyev USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES AND OPEN ONLINE RESOURCES IN TEACHING ORGANIC CHEMISTRY TO STUDENTS.....	161
V.I. Nakhipova, L.A. Suleymenova, E.T. Adylbekova DEFINING LEARNING MODELS USING MACHINE LEARNING TECHNIQUES.....	171
L.E. Sapartayeva, Sh.M. Maigeldiyev PECULIARITIES OF TEACHING FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS THE WORKS OF SYRDARYA POETS.....	187
V.V. Semenikhin, S.F. Semenikhina, I.S. Utebaev KEY COMPETENCES OF A TEACHER IN THE DIGITAL TRANSFORMATION OF EDUCATION.....	199
B. Sengerbekova, Zh. Osman, G. Seitkassymova DILEMMAS OF INCLUSIVE EDUCATION: LESSONS FROM LITERATURE.....	219
A. Tlepbergenova, M. Yesenamanova, Zh. Yesenamanova DEVELOPMENT YDROPONICS FOR THE FORMATION OF PRACTICAL SKILLS OF THE STEM EDUCATION SUBJECTS.....	232
K.Z. Utkelbayev, B.A. Turgunbayeva PATRIOTIC EDUCATION OF YOUTH BY TEACHING MILITARY LYRICS.....	245
A. Shamshadinkyzy, K. Medeubaeva, A.R. Abdykadyrova, Z.K. Ualieva USING NEW TECHNOLOGICAL MODULES IN THE STUDY OF POETIC WORKS.....	257
ECONOMICS	
A.A. Abdikadirova, L.M. Sembiyeva, Zh.T. Temirkhanov PEER REVIEW IN RESEARCH GRANTS: A COMPARATIVE STUDY OF NATIONAL AND INTERNATIONAL EXPERT EVALUATIONS.....	272

A.T. Abdildin

INFLUENCE OF FOREIGN ECONOMIC RELATIONS ON THE EXPORT
POTENTIAL OF THE AGRO-FOOD SECTOR OF KAZAKHSTAN.....287

S.T. Abildaev, A.N. Narenova, G.K. Iskakova

IMPLEMENTATION OF EXPORT STRATEGIES OF AGRICULTURAL
BORDER REGIONS OF KAZAKHSTAN.....302

M.K. Amangeldinova, B.S. Saparova, L.M. Shayakhmetova

ASSESSMENT OF THE ECONOMIC EFFICIENCY OF THE INNOVATIVE
POTENTIAL OF INVESTMENT ACTIVITIES OF COMPANIES
IN KAZAKHSTAN.....319

U.D. Berikbolova, M.A. Umirzakova, A.G. Mukhamedzhanova, L.K. Spanova

SELECTIVE REGIONAL POLICY AS A TOOL FOR REDUCING
INEQUALITY IN REGIONAL DEVELOPMENT.....338

N.B. Zharkinbayeva, B. Wolfs

DEVELOPMENT OF KNOWLEDGE MANAGEMENT IN ENTERPRISES
TO ACHIEVE SUSTAINABLE COMPETITIVE ADVANTAGES.....351

A.A. Imanbayev, D.B. Balabekova, A. Kuralbayev

INFLATION GROWTH IN KAZAKHSTAN AND ACTUAL WAYS
TO REDUCE IT.....370

R.N. Kuatbekova, A.B. Mukhamedkhanova, A.A. Mutaliyeva

RESEARCH OF THE LIVESTOCK INDUSTRY WITHIN THE FRAMEWORK
OF THE SUSTAINABLE ECONOMY OF KAZAKHSTAN.....385

A.O. Syzdykova

USING THE SOCIAL NETWORK IN TERMS OF CORPORATE
BRANDING.....406

A. Utzhanova, A. Zhagyparova

ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF THE OVER-THE-COUNTER (OTC)
DERIVATIVES MARKET IN DEVELOPED AND DEVELOPING
COUNTRIES.....421

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

- А.Б. Әбдігапбарова, А.Ж. Сейтмұратов, С.Қ. Меңліхожаева**
ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ
МАТЕМАТИКА ПӘНІНЕН ОҚУ ЖЕТІСТІКТЕРІН БАҒАЛАУДЫҢ
КРИТЕРИЙЛЕРІ.....5
- А.К. Абдикаева**
КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДЕ КОМПЬЮТЕРЛІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ
ҚОЛДАНУ ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ДИДАКТИКАЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫН
ӘЗІРЛЕУ.....16
- Э.Т. Абдрашова, Ж.С. Кемельбекова, А.А. Веряев**
ИНФОРМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ӘЛЕУЕТІН
ПАЙДАЛАНУ.....26
- А.Е. Әбілқасымова, М.С. Қаратаева, К.М. Беркімбаев**
БОЛАШАҚ ИНФОРМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІН STEM БІЛІМ БЕРУГЕ
ДАЯРЛАУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....44
- Г.М. Аутова**
ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕГІ ФИЗИКА САБАҚТАРЫНДА
ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІН ДАМУ.....63
- Р.М. Бакесова, А.К. Хасанғалиева, А.С. Мендигалиева**
"ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МҮГЕДЕКТЕРГЕ АРНАЛҒАН АҚПАРАТТЫҚ–
КОНСУЛЬТАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ" ЖОБАСЫНЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ
АСПЕКТІЛЕРІ.....78
- Д.Р. Егежанова, Э.С. Майшекина**
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ
ҚОЛДАНА ОТЫРЫП ЗАҢ ПӘНДЕРІН ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ
ӘДІСТЕМЕСІ МӘСЕЛЕСІ.....88
- З.А. Ергалауова, А.О. Абуова**
ТЕХНИКАЛЫҚ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ СТУДЕНТТЕРІНЕ
КӘСІБИ БАҒЫТТАЛҒАН МАТЕМАТИКАЛЫҚ ОҚЫТУДЫ
ҰЙЫМДАСТЫРУ.....102
- З.Ж. Жұматаева, Ж.М. Мәметкәрім, А.М. Досанова**
ШЕТ ТІЛІ САБАҒЫНДА КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗІРЕТТІЛІКТІ
ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ РӨЛІ.....119

Ж. Копеев, Д. Кабенов, К. Кусманов МЕКТЕПТИҢ БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІН ОҢТАЙЛАНДЫРУДА БҰЛТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ.....	131
А.Б. Медешова, Г.К. Амантурлина, Г.А. Дошева PART-TIME ОҚЫТУҒА АРНАЛҒАН ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ПЛАТФОРМАСЫ.....	144
А.Е. Мендығалиева, М.М. Мукашева, Г.И. Утепкалиева БІЛІМ АЛУШЫЛАРҒА ОРГАНИКАЛЫҚ ХИМИЯНЫ ОҚЫТУ БАРЫСЫНДА ИНТЕРАКТИВТИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЖӘНЕ АШЫҚ ОНЛАЙН РЕСУРСТАРДЫ ПАЙДАЛАНУ.....	161
В.И. Нахипова, Л.А. Сулейменова, Э.Т. Адылбекова МАШИНАЛЫҚ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ҮЛГЕРІМІН АНЫҚТАУ.....	171
Л.Е. Сапартаева, Ш.М. Майгельдиева СЫР БОЙЫ АҚЫН-ЖЫРАУЛАРЫНЫҢ ШЫҒАРМАЛАРЫН БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМДЕРІНЕ ОҚЫТУДАҒЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕР.....	187
В.В. Семенихин, С.Ф. Семенихина, И.С. Өтебаев БІЛІМ БЕРУДІҢ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫНДАҒЫ МҰҒАЛІМНІҢ НЕГІЗГІ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІ.....	199
Б. Сенгербекова, Ж. Осман, Г. Сейткасымова ИНКЛЮЗИВТИ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ДИЛЕММАЛАР: ӘДЕБИЕТТЕН АЛЫНҒАН САБАҚТАР.....	219
А.Е. Тлепбергенова, М.С. Есенаманова, Ж.С. Есенаманова STEM-БІЛІМ БЕРУ КАБИНЕТІНІҢ ПРАКТИКАЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҮШІН ГИДРОПОНИКАНЫ ӨЗІРЛЕУ.....	232
Қ.З. Уткелбаев, Б.А. Тургунбаева ӘСКЕРИ ЛИРИКАНЫ ОҚЫТУ АРҚЫЛЫ ЖАСТАРДЫ ПАТРИОТТЫҚҚА ТӘРБИЕЛЕУ.....	245
А. Шамшадинқызы, К. Медеубаева, А.Р. Абдыкадырова, З.К. Уалиева СТУДЕНТТЕРГЕ ПОЭЗИЯЛЫҚ ШЫҒАРМАЛАРДЫ ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ МОДУЛІ.....	257

ЭКОНОМИКА

- А.А. Абдикадилова, Л.М. Сембиева, Ж.Т. Темірханов**
ЗЕРТТЕУ ГРАНТТАРЫН САРАПТАМАЛАУ: ҰЛТТЫҚ ЖӘНЕ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ САРАПШЫЛАРДЫҢ БАҒАЛАУЫН САЛЫСТЫРМАЛЫ
ЗЕРТТЕУ.....272
- А.Т. Әбділдин**
ҚАЗАҚСТАННЫҢ АГРАРЛЫҚ АЗЫҚ-ТҮЛІК СЕКТОРЫНЫҢ
ЭКСПОРТТЫҚ ӘЛЕУЕТІНЕ СЫРТҚЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ
ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ӘСЕРІ.....287
- С.Т. Абилдаев, А.Н. Наренова, Г.К. Искакова**
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ШЕКАРА МАҢЫНДАҒЫ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ
ӨҢІРЛЕРІНІҢ ЭКСПОРТТЫҚ СТРАТЕГИЯЛАРЫН ІСКЕ АСЫРУ.....302
- М.К. Амангельдинова, Б.С. Сапарова, Л. М. Шаяхметова**
ҚАЗАҚСТАН КОМПАНИЯЛАРЫ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ
ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТІНІҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТИІМДІЛІГІН
БАҒАЛАУ.....319
- У.Д. Берикболова, М.А. Умирзакова, А.Г. Мухамеджанова, Л.К. Спанова**
СЕЛЕКТИВТІ ӨҢІРЛІК САЯСАТ ӨҢІРЛЕРДІҢ ДАМУ ТЕҢСІЗДІГІН
ҚЫСҚАРТУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ.....338
- Н.Б. Жарқынбаева, Б. Вольф**
ТҰРАҚТЫ КӨШБАСШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТІЛІКТІ АРТТЫРУ МАҚСАТЫНДА
КӘСІПОРЫНДАРДА БІЛІМДЕРДІ БАСҚАРУ ҚОРЫН ДАМЫТУ.....351
- А.А. Иманбаев, Д.Б. Балабекова, А. Куралбаев**
ҚАЗАҚСТАҢДА ИНФЛЯЦИЯНЫҢ АРТУЫ ЖӘНЕ ОНЫ ТӨМЕНДЕТУДІҢ
ӨЗЕКТІ ЖОЛДАРЫ.....370
- Р.Н. Қуатбекова, А.Б. Мухамедханова, А.А. Муталиева**
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАСЫ ШЕҢБЕРІНДЕ МАЛ
ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫН ЗЕРТТЕУ.....385
- А.О. Сыздықова**
КОРПОРАТИВТІК БРЕНДИНГ ТҰРҒЫСЫНАН ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІНІ
ПАЙДАЛАНУ.....406
- А.Г. Утжанова, А.О. Жагыпарова**
ДАМУШЫ ЖӘНЕ ДАМЫҒАН МЕМЛЕКЕТТЕРДЕ БИРЖАДАН ТЫС
(ОТС) ДЕРИВАТИВТЕР НАРЫҒЫНЫҢ ДАМУЫН ТАЛДАУ.....421

СОДЕРЖАНИЕ**ПЕДАГОГИКА**

- А.Б. Абдигапбарова, А.Ж. Сейтмуратов, С.К. Менлихожаева**
КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ УСПЕХОВ УЧАЩИХСЯ ПО МАТЕМАТИКЕ
В ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ.....5
- А.К. Абдикаева**
РАЗРАБОТКА ДИДАКТИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ МЕТОДИКИ
ПРИМЕНЕНИЯ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ.....16
- Э.Т. Абдрашова, Ж.С. Кемельбекова, А.А. Веряев**
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПОТЕНЦИАЛА ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В
ФОРМИРОВАНИИ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ
ИНФОРМАТИКИ.....26
- А.Е. Абылкасымова, М.С. Каратаева, К.М. Беркимбаев**
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ
ИНФОРМАТИКИ К STEM ОБРАЗОВАНИЮ.....44
- Г.М. Аутова**
РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА
УРОКАХ ФИЗИКИ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЕ.....63
- Р.М. Бакесова, А.К. Хасангалиева, А.С. Мендигалиева**
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОЕКТА «ИНФОРМАЦИОННО-
КОНСУЛЬТАЦИОННАЯ СЛУЖБА ДЛЯ ЛЮДЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ
ВОЗМОЖНОСТЯМИ В КАЗАХСТАНЕ»78
- Д.Р. Егезанова, Э.С. Майшекина**
К ВОПРОСУ О СОВРЕМЕННОЙ МЕТОДИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ
ЮРИДИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ВУЗЕ С ПРИМЕНЕНИЕМ
ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....88
- З. А. Ергалауова, А.О. Абуова**
ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-НАПРАВЛЕННОГО ОБУЧЕНИЯ
МАТЕМАТИКЕ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ ВУЗОВ.....102
- З.Н. Жумагаева, Ж.М. Маметкарим, А.М. Досанова**
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ФОРМИРОВАНИИ
КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО
ЯЗЫКА.....119

Ж.Б. Копеев, Д.И. Кабенов, К.Р. Кусманов ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБЛАЧНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ ОПТИМИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА В ШКОЛЕ.....	131
А.Б. Медешова, Г.К. Амантурлина, Г.А. Дошева ЦИФРОВАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПЛАТФОРМА ДЛЯ PART-TIME ОБУЧЕНИЯ.....	144
А.Е. Мендыгалиева, М.М. Мукашева, Г.И. Утепкалиева ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ОТКРЫТЫХ ОНЛАЙН РЕСУРСОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ ОРГАНИЧЕСКОЙ ХИМИИ.....	161
В.И. Нахипова, Л.А. Сулейменова, Э.Т. Адылбекова ОПРЕДЕЛЕНИЕ МОДЕЛЕЙ ОБУЧЕНИЯ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ.....	171
Л.Е. Сапартаева, Ш.М. Майгельдиева ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ТВОРЧЕСТВУ ПРИСЫРДАРЬИНСКИХ ПОЭТОВ.....	187
В.В. Семенихин, С.Ф. Семенихина И.С. Утебаев КЛЮЧЕВЫЕ КОМПЕТЕНЦИИ ПЕДАГОГА В ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ.....	199
Б. Сенгербекова, Ж. Осман, Г. Сейткасымова ДИЛЕММЫ В ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ: УРОКИ ИЗ ЛИТЕРАТУРЫ.....	219
А.Е. Тлепбергенова, М.С. Есенаманова, Ж.С. Есенаманова РАЗРАБОТКА ГИДРОПОНИКИ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПРАКТИЧЕСКИХ НАВЫКОВ КАБИНЕТА СТЕМ-ОБРАЗОВАНИЯ.....	232
К.З. Уткелбаев, Б.А. Тургунбаева ВОСПИТАНИЕ ПАТРИОТИЗМА У МОЛОДЁЖИ ЧЕРЕЗ ИЗУЧЕНИЕ ВОЕННОЙ ЛИРИКИ.....	245
А. Шамшадикызы, К. Медеубаева, А.Р. Абдыкадырова, З.К. Уалиева ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НОВЫХ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ МОДУЛЕЙ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ПОЭТИЧЕСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИИ.....	257

ЭКОНОМИКА

А.А. Абдикадинова, Л.М. Сембиева, Ж.Т. Темирханов РЕЦЕНЗИРОВАНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ ГРАНТОВ:	

СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ОЦЕНОК НАЦИОНАЛЬНЫХ И
МЕЖДУНАРОДНЫХ ЭКСПЕРТОВ.....272

А.Т. Абдильдин

ВЛИЯНИЕ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ
НА ЭКСПОРТНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННОГО
СЕКТОРА КАЗАХСТАНА.....287

С.Т. Абилдаев, А.Н. Наренова, Г.К. Искакова

РЕАЛИЗАЦИЯ ЭКСПОРТНЫХ СТРАТЕГИЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ
ПРИГРАНИЧНЫХ РЕГИОНОВ КАЗАХСТАНА.....302

М.К. Амангельдинова, Б.С. Сапарова, Л.М. Шаяхметова

ОЦЕНКА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИННОВАЦИОННОГО
ПОТЕНЦИАЛА ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОМПАНИЙ
КАЗАХСТАНА.....319

У.Д. Берикболова, М.А. Умирзакова, А.Г. Мухамеджанова, Л.К. Спанова

СЕЛЕКТИВНАЯ РЕГИОНАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА КАК ИНСТРУМЕНТ
СНИЖЕНИЯ НЕРАВЕНСТВА РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ.....338

Н.Б. Жаркинбаева, Б. Вольф

РАЗВИТИЕ УПРАВЛЕНИЯ ЗНАНИЯМИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ДЛЯ
ДОСТИЖЕНИЯ УСТОЙЧИВЫХ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ...351

А.А. Иманбаев, Д.Б. Балабекова, А. Куралбаев

РОСТ ИНФЛЯЦИИ В КАЗАХСТАНЕ И АКТУАЛЬНЫЕ ПУТИ
ЕГО СНИЖЕНИЯ.....370

Р.Н. Куатбекова, А.Б. Мухамедханова, А.А. Муталиева

ИССЛЕДОВАНИЕ ОТРАСЛИ ЖИВОТНОВОДСТВА В РАМКАХ
УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА.....385

А.О. Сыздыкова

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ
КОРПОРАТИВНОГО БРЕНДИНГА.....406

А.Г. Утжанова, А.О. Жагыпарова

АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ РЫНКА ВНЕБИРЖЕВЫХ (ОТС) ДЕРИВАТИВОВ
В РАЗВИТЫХ И РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАНАХ.....421

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Редакторы: *Д.С. Аленов, Ж.Ш. Әден*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадыранова*

Подписано в печать 29.12.2024.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

28,0 п.л. Тираж 300. Заказ 6.